

«مباحثی در دوزبانگی از دیدگاه علوم اجتماعی»

مؤلف: امیلیا نرسیسیان

ناشر: سازمان میراث فرهنگی

سال نشر: ۱۳۸۲

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۲۴۸

- کتاب حاضر نخستین کتابی است که به صورت مجموعه مقالات در باب دوزبانگی نگاشته شده است. مولف محترم در این مجموعه مقالات، آثار خود را آورده است و در مقدمه مبسوط خود دلیل آوردن هر مقاله را ذکر کرده است و بسیار مختصر در مورد هر یک توضیح داده است. در مجموع کتاب حاضر اندیشه‌های ناب خانم دکتر نرسیسیان را مطرح می‌کند که شایسته تقدیر است و قابل ارج، به این دلیل که چنین مجموعه‌ای تا به حال توسط چنین فردی گردآوری نشده است چه ایشان خود نویسنده تمام مقالات نیز هستند. مواردی نیز باید اصلاح شود که به شرح زیر است:
- در صفحه شناسنامه کتاب آمده است: نرسیسیان = امیلیا - باید به جای مساوی، کاما قرار بگیرد.
- در همان صفحه شناسنامه کتاب «نرسیسان» نادرست است.
- در صفحه ۹ خط ۴ «ضروی» به صورت «ضروری» تصحیح شود.

۲۷۲ نقدنامه کتب و متون زبان‌شناسی

- علائم سجاوندی در برخی موارد تصحیح شود: صفحه ۹ در خط آخر (نقطه پایانی)؛ صفحه ۱۰ فاصله بعد از نقطه (در دو خط بالا) در شروع جمله.
- بهتر بود عناوین هر گفتار در قسمت بالای هر صفحه می‌آمد.
- ص ۲۷: نقطه بعد از پرانتز در پاراگراف اول
- ص ۲۹: «چنان» به صورت «چندان» اصلاح شود.
- صص. ۲۸ و ۲۹: از دو زبانی و چند زبانی صحبت به میان آمده است.
- برای diglossia معادل دوزبانگونی و multiliglossia معادل چندزبانگونی انتخاب شود.
- اسامی نویسندگان باید به صورت ایرانیک باشد (در سراسر متن رعایت شود).
- اسامی لاتین نویسندگان در پانوشت بیاید.
- منابع مقاله نخست به صورت APA مرتب نشده است.
- «گومپرز» به صورت «گامپرز» اصلاح شود.
- در صفحه ۱۳ به صورت «پیدجین» ولی در صفحه ۳۱ «پی‌جین» آمده است.
- واژه کرئول در صفحه ۱۳ باید به صورت کریول تصحیح شود.
- در همان صفحه ۱۳ از پیدجین و کرئول به عنوان نظریه زبانی نام برده شده است که این دو گونه‌های زبان میانجی هستند نه نظریه زبانی.
- صفحه ۳۱ معادل «فونولوژی» به صورت «آواشناسی» درج شود.
- صفحه ۳۴ مورفولوژیکی با صرفی فرقی ندارد (یکی زاید است).
- بعد از اسم نویسنده در داخل پرانتز در برخی موارد کاما (ویرگول) فراموش شده است.
- «ارانسکی» به صورت «آرانسکی» تصحیح شود (صفحه ۳۴).
- در این مقاله مطالب بسیاری از پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود (نرسیسیانس، ۱۹۸۶) نقل قول کرده‌اند. به نظر می‌رسد مطالب نقل شده خود از منابع

مباحثی در دوزبانگی از دیدگاه علوم اجتماعی ۲۷۳

دیگری اخذ شده باشند (مطالب مربوط به وسعت امپراطوری ساسانیان، تقسیم‌بندی جامعه ایران در صفحات ۳۴ و ۳۵).

- در مقاله نخست که دیرتر از مقاله دوم چاپ شده است معادل دیگلووسیا نیامده است ولی در این مقاله (مقاله دوم) معادل درست آن به کار رفته است.
- در منابع صفحه ۴۰ عنوان مقاله‌ای که در مجله زبان‌شناسی چاپ شده است دیگلووسیا در ایران و سال چاپ ۱۳۶۵ است. در حالی که در مقاله دوم که گویا همان منبع مورد اشاره در صفحه ۴۰ است عنوان مقاله «دوزبانگونی در ایران» و سال نشر آن در پاورقی ۱۳۶۴ است.
- در صفحه ۴۸: پانویست ۳ در متن به صورت انگلیسی ثبت شده است.
- در صفحه ۵۰: ... «تون بیار» تلفظ کرد بهتر است به صورت ادا کرد بیاید.
- در مقاله مفهوم دوزبانگونی توضیح داده شده است و به تشریح گونه‌های زبانی فارسی از این منظر پرداخته شده است. به نسبت استفاده از منابع در این مقاله خوب بوده است. ارجاع درون متنی باید تصحیح شود. منبع برخی از مطالب نیز نامشخص است.
- منبع مقاله دوم به صورت APA مرتب شود.
- صفحات ۶۰ و ۶۱ مطالبی نظری آورده شده است که منبع آن‌ها نامشخص است.
- شاید بهتر بود در مقدمه و پیش‌گفتار کمی در زمینه دوزبانگی، دوزبانگونی و سایر اصطلاحات و تعریف‌های متعدد توضیح داده می‌شد. بدین ترتیب خواننده با چشمانی بازتر به خواندن مطالب مقالات همت می‌گمارد. چپ‌نویس مقالات نیز می‌توانست جهت انسجام بیشتر تغییر یابد.

۲۷۴ نقدنامه کتب و متون زبان‌شناسی

- مقاله آخر که تنها به ارتباط زبان‌شناسی و انسان‌شناسی می‌پردازد می‌توانست در مقدمه یا به عنوان مقاله نخست بیاید، سپس مقاله «زبان و توصیف مدل-های دوزبانی از دیدگاه شناختی» و
- اشکالات تایپی بسیار کم است. صفحه‌آرایی اثر بسیار مناسب است و صحافی نیز مشکلی ندارد. طرح جلد نیز مناسب است.
- در صفحه ۶۹ Giles به صورت جایگز آمده است، فکر می‌کنم گیلز مناسب‌تر باشد. همان صفحه منبع (ریترز، ۱۹۸۸) به صورت درون متنی آمده است اما در منابع انتهایی نیامده است.
- منبع مطالب ۷۰ تا ۷۲ مشخص نیست.
- منابع صفحه ۷۵ و ۷۶ به صورت APA مرتب شود.
- صفحه ۸۱ «مقدمتاً» باید با اصطلاح مناسب‌تری جایگزین شود.
- «تنگ‌نظرانه» در دو خط آمده است (ص. ۸۱)
- برخی پانوشته‌ها تکرار شده‌اند مانند diglossia صفحات ۴۵ و ۸۳.
- توصیف وجهه بالا و پایین در دوزبان‌گونه‌گی در برخی مقالات تکرار شده است.
- مولف محترم می‌توانستند در هر مورد برای مطالعه بیشتر خواننده را به سایر مقالات و صفحات آن ارجاع دهند.
- صفحه ۸۷ منبع نامشخص در پایین صفحه.
- مولف محترم معمولاً در مقالات بسیار از خود ارجاع داده‌اند که شاید در نگاه نخست چندان برای خواننده جذاب نباشد.
- در مقاله دوزبان‌گونه‌گی و دوفرهنگ‌گونه‌گی کمتر به مسأله دوفرهنگی پرداخته شده است. رابطه این دو نیز در متن مقاله به صورت مفصل تشریح نشده است.
- منابع صفحه ۹۲ به صورت APA مرتب شود.

مباحثی در دوزبانگی از دیدگاه علوم اجتماعی ۲۷۵

- ۶ صفحه نخست مقاله پنجم در مقاله چهارم نیز آمده است. معادل‌ها در این مقاله در درون متن آمده‌اند که منجر به ناهمخوانی فرمت مقاله شده است.
- صفحه ۱۰۰ فضای خالی وجود دارد (مشکل صفحه‌آرایی).
- در مقاله پنجم بعد از نتیجه‌گیری مبحث عوامل موثر در دوزبانی مطرح شده است که به نظر می‌رسد مشکل در صفحه‌آرایی باشد (چینش نادرست مطالب). منبع جدول صفحه ۱۰۵ و ۱۰۶ نامشخص است در عنوان مقاله آمده است «دوزبان‌گونه‌گی و کدهای محدود و مفصل» ولی در متن مقاله تنها حدود یک صفحه به بحث کد محدود و تفصیلی اشاره شده است.
- منابع صفحه ۱۰۸ به صورت APA مرتب شود.
- در مقاله ششم نمایشگاه آثار پاراجانف به صورت پانویست توضیح داده شود.
- صفحه ۱۱۷: «غیر تضادمند» چندان ملموس نیست.
- صفحه ۱۱۸: معادل «corpus» «بدنه» آمده است، «پیکره» معادل مناسب‌تری است. پاراگراف اول باید به صورت پانویست در ابتدای مقاله می‌آمد. در مجموع این مقاله هر چند به چارچوب نظری خاصی وابسته نیست اما تحلیل کیفی نسبتاً خوبی ارائه کرده است.
- منابع صفحه ۱۳۶ و ۱۳۷ به صورت APA مرتب شود.
- آدرس مقاله ششم و هفتم که پیش از این چاپ شده‌اند، در پانویست کامل نیست.
- در مقاله «مردم‌نگاری ارتباطات زنان ارمنی» روش انجام پژوهش به خوبی تبیین شده است.
- صفحه ۱۴۵: وارداف به انگلیسی نوشته شده است.
- صفحه ۱۴۶: ویرگول بعد از هایمز اضافی است.

۲۷۶ نقدنامه کتب و متون زبان‌شناسی

- در این مقاله مسأله دوزبانگی چندان پررنگ مطرح نشده است. البته مقاله مسأله بسیار جالب از منظر علوم اجتماعی ارتباطات زنان ارمنی را در مهمانی‌های قهوه‌خوری توصیف می‌کند.
- منابع صفحات ۱۵۹ و ۱۶۰ به صورت APA مرتب شود.
- در صفحه ۱۶۳ گامپرز و کامینز اصلاح شود. گامپرز نیازی به پانوشته ندارد.
- در مقاله زبان و توصیف مدل‌های دوزبانی از دیدگاه شناختی طرق دو زبانه شده بدون ذکر منبع آمده است. به نظر می‌رسد ذکر این مطلب در ابتدای مقاله مناسب نیست و بهتر بود پس از تعریف دوزبانگی و ارائه دیدگاه‌های مختلف چنین عنوانی مطرح می‌شد. متأسفانه در این مقاله منبع شکل‌ها نیز مشخص نیست. ترتیب شکل‌ها نیز نامشخص است.
- در ابتدای مقاله آمده است نظر سوسور، چامسکی، ساپیر و وورف در مورد دوزبانگی در مقاله ذکر خواهد شد در صورتی که تنها به آرای این دانشمندان در حوزه‌های دیگر پرداخته شده است. همچنین هنگامی که خواننده دیدگاه شناختی را در عنوان مقاله می‌خواند انتظار دارد مطلبی در مورد لیکاف و لانکاگر و یا سایر دانشمندان شناختی مطالعه کند که در این مقاله چنین انتظاری برآورده نمی‌شود.
- منابع صفحات ۱۷۹ و ۱۸۰ به صورت APA تنظیم شود. به طور کلی انسجام مطالب در هر مقاله می‌توانست بهتر باشد. تحلیل ارائه شده در این مقاله نیز خلاقانه است و بسیار ارزشمند.
- صفحه ۲۰۰: «ینسن» به جای «جنسن» به کار رود.
- سال نخستین چاپ مقاله دهم مشخص نیست. انسجام مورد انتظار در این مقاله دیده نمی‌شود. بحث هوش، ناتوانی یادگیری و ... از منابع دست اول نقل شده است مانند DSM و

مباحثی در دوزبانگی از دیدگاه علوم اجتماعی ۲۷۷

- مطلب مربوط به نقد رویکرد نقش‌گرا در جامعه‌شناسی زبان، مدل دوبعدی برای دوزبان‌گونه‌گی و همچنین زبان و هویت از انسجام مقاله کاسته است. مقاله حاضر چندان در تبیین رشد شناختی و عاطفی افراد دوزبانه موفق نبوده است و باید از منظری روان‌شناختی به این پدیده اجتماعی (دوزبانگی) نگاه می‌شد.
- منابع صفحه ۲۱۵ تا ۲۱۸ به صورت APA مرتب شود.
- در صفحه ۲۲۲ عنوان پایین صفحه به صفحه بعد انتقال یابد.
- عبارت «به سال پیش از هر سال» در مقاله یازدهم چندان رایج نیست. در صفحه ۲۲۴ اسامی نویسندگان در متن به انگلیسی آمده است که باید به فارسی نوشته شوند.
- در این مقاله نیز قطعه‌هایی از مطالب مختلف آمده است: نظر چامسکی در مورد ژرف ساخت و روساخت، توانش ارتباطی و شناختی و فراگیری زبان دوم و فرضیه ساپیر و وورف که تنها مورد اخیر به صورت مستقیم به رابطه و نقش زبان‌شناسی در انسان‌شناسی می‌پردازد. مقاله چندان انسجام ندارد.
- منابع صفحات ۲۳۲ و ۲۳۳ به صورت APA مرتب شود.
- نمایه موضوعی کتاب از مزایای کتاب است که دسترسی به مطالب را آسان‌تر می‌کند. فونت حروف مختلف بهتر است تغییر پیدا کند.
- در نمایه موضوعی صفحه ۲۳۹ دوزبان‌گونه‌گی مدخل شده است و در صفحه ۲۴۰ دیگلوسیا که شاید بهتر باشد ابتدا متن تصحیح شود و بعد از یکسان‌سازی عبارات نمایه نیز اصلاح شود.